

Banke nasploh nočejo kreditirati podjetij

Jože P. Damijan, Ekonomska fakulteta

Slovenska bančna sanacija je bila draga kot žafran. Bila je uspešna, če jo merimo z odzivom finančnih trgov in da se je Slovenija z njo izognila prošnji za pomoč trojke. Toda sanacija bank je padla na testu kreditiranja gospodarstva. Na vrhuncu, konec leta 2008, so slovenska podjetja pri bankah imela za 20,3 milijarde evrov kreditov, do konca leta 2013 se je z drastičnim procesom razdolževanja ta masa kreditov zmanjšala na 11,5 milijarde evrov, do konca leta 2014 pa še za dodatne 2,3 milijarde evrov. Zmanjševanje kreditov se je nadaljevalo tudi lani, do konca oktobra so krediti podjetniškemu sektorju upadli še za slabih 800 milijonov evrov na vsega 8,4 milijarde evrov.

Problem je očiten: psihološki

Banke imajo očiten problem s kreditiranjem gospodarstva, ki se s sanacijo bank ni rešil. Razloga sta vsaj dva. Prvič, del problema je v zahtevi evropskih institucij, da morajo sanirane banke zmanjšati obseg kreditiranja, ker so dobile državno pomoč. To bo seveda zmanjšalo tržne deleže saniranih bank in znižalo njihovo prodajno ceno. Toda problem je, da zmanjšane kreditiranja s strani domačih bank ne nadomestijo banke v tuji lasti.

Drugi problem je, da banke nasploh nočejo kreditirati podjetij (za razliko od gospodinjstev). Njihov glavni argument je, da dobra podjetja nimajo težav s kreditiranjem, da pa je kreditna sposobnost večine podjetij zelo omejena. Toda resnici na ljubo je problem predvsem psihološke narave. Banke se izgovarjajo, da projekti niso dovolj dobri in da bilance podjetij niso dovolj dobre, pri čemer pa so zelo restriktivne.

Danes je za banke finančni vzvod (merjen kot neto dolg glede na denarni tok) v višini štiri že zgornja meja, pred začetkom krize pa s tem niso imele težav in so posojale tudi pri vzvodu sedem ali več. Pred krizo so bile preveč zaupljive, danes so premalo.

Še se bodo izgovarjale

Katera je prava mera, je težko reči, saj bančništvo temelji na zaupanju. Gre za logične psihološke posledice te velike krize, ki se jih ne da odpraviti na kratek rok, kajti banke se bodo še nekaj časa izgovarjale na svoje (zaostrene) kreditne standarde. Ti standardi se bodo zmeščali šele, ko bo gospodarska rast močnejša in ko

bodo bančniki pozabili na zadnjo krizo. Takrat se bo zaupanje povrnilo in standardi zmeščali. V določeni točki bodo banke postale spet preveč zaupljive in radodarne s krediti in dobili bomo novo finančno krizo.

Toda to vedenje nam danes nič ne pomaga pri reševanju kratko in srednjeročnih težav pri kreditiranju podjetij. In kar je še huje, zmanjšana kreditna aktivnost bank ne deluje negativno samo na gospodarstvo, pač pa tudi na bilance bank. Po eni strani se zmanjšujejo obrestni (in neobrestni) prihodki bank, kar ogroža njihov poslovni rezultat. Po drugi strani se bilance bank slabšajo, ker se zaradi nekreditiranja poslabšuje kreditni portfelj.

Podjetja, ki so prezadolžena, da bi lahko dobila nove kredite za tekoče poslovanje, hirajo, s čimer se njihove obveznosti do bank še poslabšujejo. Banke tako držijo podjetja v smrtnem objemu, medtem ko celotna naveza med bankami in prezadolženimi podjetji drsi nazaj v brezno. Pri tem pa bi v mnogih primerih bilo dovolj že čisto preprosto prestrukturiranje dolgov z reprogramiranjem na daljše obdobje.

Banke so obsedele

Banke so se v procesu sanacije večinoma zadovoljile s tem, da so najslabše terjatve prenesle na DUTB, preostale terjatve do delujočih podjetij pa so zavarovale tako, da so se vsedle na nepremično in premično premoženje podjetij ter njihove kapitalske naložbe. In nato na tem obsedele. Čakajoč, da se situacija reši sama po sebi.

Vendar se ne bo. Banke bodo morale postati bolj aktivne pri prestrukturiranju finančnih dolžnikov, kajti banke so tako zdrave, kot so zdravi njihovih dolžniki. To spoznanje, da lahko banke pomagajo pri zdravljenju svojih bolnikov, pa nikakor noče prodreti v zavest bančnikov. gg

Foto: Saša Despot, mediaspeed.net

Banke držijo podjetja v smrtnem objemu, medtem ko celotna naveza med bankami in prezadolženimi podjetji drsi nazaj v brezno.